

STILURILE FUNCȚIONALE

I. DEFINIȚIE

Cuvântul **stil** vine din latinescul *stylus* care înseamnă *condei*. În prezent înseamnă modul de exprimare verbală sau scrisă și reprezintă însumarea trăsăturilor caracteristice care particularizează modul de exprimare al unui individ, al unui grup social bine definit sau chiar al unui popor.

Se pot distinge:

- stilul propriu unui gen sau unei specii literare (stilul dramatic, epic, liric);
- stilul unui curent artistic (romantic, clasic, realist, etc.);
- stilul epocii;
- stilul național.

II. CALITĂȚILE GENERALE ALE STILULUI

1. **Corectitudinea** – respectarea strictă a regulilor gramaticale, a ortografiei în vigoare.
2. **Claritatea** – este dată de folosirea *cuvintelor cu sensurile lor de bază* bine cunoscute. Abaterile de la claritate sunt:
 - **obscuritatea** – stilul confuz, greoi;
 - **stilul echivoc** – confuzie în exprimare, astfel încât nu se poate ști la ce se referă emițătorul;
 - **nonsensul** – exprimare fără logică, fără sens, deseori aberantă.
3. **Proprietatea** – folosirea cuvintelor ce exprimă exact ideea apelând la sensul cel mai potrivit al cuvântului. Abaterile se produc din cauza necunoașterii sensurilor unor cuvinte și duc la un **stil impropriu**.
4. **Precizia** – capacitatea de a utiliza cuvintele strict necesare comunicării, de a găsi acei termeni care să exprime cel mai bine ideea pe care emițătorul vrea să o transmită. Abaterile de la această calitate pot duce la :
 - **stilul bombastic** – aglomerare obositoare de cuvinte ce duce la *digresiune*. Titu Maiorescu l-a denumit "beție de cuvinte";
 - **pleonasm** – repetarea inutilă a unor cuvinte ce exprimă aceeași idee;
 - **tautologie** - reflectă sărăcia vocabularului ("Am să vă arăt cum arată coperta cărții...").

5. **Puritatea** – este dată de folosirea strictă a cuvintelor admise de simțul cultivat al limbii. Abaterea constă în utilizarea exagerată a regionalismelor, arhaismelor, elementelor de argou și jargon.

III. CALITĂȚILE PARTICULARE ALE STILULUI

Calitățile particulare ale stilului asigură originalitate operelor literare, scriitorilor și vorbitorilor, individualizându-i și conferindu-le personalitate.

1. **Naturaletatea** – exprimarea firească, fluentă, necăutată a ideilor ce se înlănțuie coerent, logic și clar.
2. **Concizia** – exprimarea concentrată, lapidară, care apelează doar la cuvintele absolut necesare transmiterii ideii.
3. **Simplitatea** – capacitatea de a utiliza cuvinte accesibile, de a alege exact cuvântul necesar.
4. **Armonia(muzicalitatea/eufonia)** – sonoritatea caldă, ce încântă auzul.
5. **Demnitatea** – folosirea cuvintelor cuviincioase, evitarea exprimării vulgare, de prost gust.
6. **Finețea** – întrebuițarea acelor cuvinte ce exprimă în mod subtil ideea, apelându-se la aluzie, urmând ca receptorul să descopere mesajul.
7. **Alte calități particulare ale stilului** – **oralitatea, ironia, umorul, retorismul.**

IV. CLASIFICAREA STILURILOR

A. Stilul beletristic

Este folosit în operele literare, de aceea se mai numește stilul **literaturii artistice** și are următoarele caracteristici:

- ✓ **utilizarea imaginilor artistice, a cuvintelor cu sens figurat ;**
- ✓ **cuvintele expresive, figurile de stil, topica și punctuația** exprimă starea emoțională a emițătorului;
- ✓ se adresează mai ales **imaginației și sensibilității** receptorului;
- ✓ este bogat în **elemente lexicale – arhaisme, regionalisme, neologisme, elemente de jargon și argou** – care au ca scop reflectarea realității prin imagini sugestive;
- ✓ este **conotativ** , deoarece cuvintele primesc sensuri noi , figurate, prin **polisemie, bogăție sinonimică, sensuri secundare;**
- ✓ are **funcție estetică** de comunicare;
- ✓ utilizează , de obicei , verbe ca: **a reflecta, a sugera, a simboliza, a ilustra, a exprima, a recrea, a semnifica, etc.**

B. Stilul științific

Este utilizat în lucrările cu caracter științific, tehnic și are următoarele trăsături:

- Transmite **informații** asupra unor fenomene, obiecte, procese menite să dezvolte teorii, concepte și idei;
- Comunicarea se realizează prin **noțiuni științifice, raționamente riguroase, clare, precise;**
- Se adresează **rațiunii** și nu sensibilității receptorului;
- Cuvintele se folosesc cu **sensul propriu(denotativ), NU** figurat;
- Vocabularul științific cuprinde numeroase **neologisme, termeni de specialitate cu circulație internațională;**
- Există un vocabular specializat pentru fiecare domeniu de activitate științifică – **metalimbaj.**

C. Stilul juridic-administrativ(oficial)

Este folosit în **actele oficiale emise de diferite firme, instituții și întreprinderi** (adeverințe, certificate, expertize, procese verbale, etc.) sau în cele **adresate unor oficialități** de către persoane fizice ori juridice (cereri, memorii, reclamații, acțiuni în justiție, etc.);

- Apelează la **clișee, formule lexicale și tipare sintactice**: "Se adeverește prin prezenta că...", "Vă aducem la cunoștință că...";
- Se folosesc obligatoriu **alineate, paragrafe, articole numerotate** ("art3.") în scopul scoaterii în evidență a ideilor ce se vor subliniate;
- Exprimarea este **lapidară(concisă), clară, neutră, obiectivă;**
- Se caracterizează prin **uniformitate, evitarea echivocului și absența personalizării în exprimare;**
- Texte juridic-administrative presupun **existența unei oficialități** fie care emițător, fie ca receptor;

D. Stilul publicistic (jurnalistic)

Este caracteristic ziarelor și revistelor, radioului și televiziunii, articolelor care dezbat diferite probleme economice, culturale și științifice, sociale, politice, etc. Se folosește în toată **mass-media.**

- ❖ Exprimarea este **accesibilă** cititorului cu o cultură medie, urmărind **informarea publicului și comentarea**, pe înțelesul tuturor, a ideilor și **problemelor de interes public;**
- ❖ **Știrile** se redactează **clar, succint, precis, la obiect;**

- ❖ Îmbină **registre stilistice** diferite: colocvial, științific, administrativ, publicitar, literar, polemic;
- ❖ Se manifestă următoarele **funcții**: *informativă, propagandistică, agitatorică, mobilizatoare.*